

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิการศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา ว่ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับใด แตกต่างกันหรือไม่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 4 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ อำเภอนายายอาม และอำเภอแก่งหางแมว โดยกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน จากจำนวนประชากร 1,350 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 300 คน

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 2 ส่วน คือ ข้อมูลวุฒิการศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยแยกการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็น 5 ระดับ คือ ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ด้านการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการตั้งกองทุนการศึกษา และด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลวุฒิการศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับ โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและนำไปทดลองใช้ ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .50 - .78 จำนวน 45 ข้อ มีความเชื่อมั่น .97 และดำเนินการขอหนังสือจากภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ไปขอความร่วมมือและอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษา ที่มีผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวม 300 ฉบับ และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ได้มีการตรวจทานความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบที่ได้รับ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 300 คน คิดเป็น ร้อยละ 100 จากนั้นได้ลงรหัสและบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลไป วิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมาย ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว (2535, หน้า 22-25)

ใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้เทคนิค LSD (The Least Significant Difference Test) แล้วทำการแปลผล และนำเสนอผลการวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ด้านการบริหารสถานศึกษา และด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน ได้ข้อค้นพบดังนี้

1.1 ด้านการบริหารสถานศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ใน ระดับปานกลางและมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ พัฒนากาอาคาร สถานที่และบริเวณสถานศึกษาให้ร่มรื่นสวยงามน่าอยู่ การประชาสัมพันธ์แจ้งให้ผู้ปกครองส่ง บุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษา และดูแลความประพฤตินักเรียนเพื่อแจ้งพฤติกรรมให้ครูทราบ

1.2 ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ชักชวน บุคคลอื่นให้ร่วมบริจาคทรัพยากรช่วยเหลือสถานศึกษา การจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อ สนับสนุนการจัดการศึกษา และผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อ สนับสนุนการจัดการศึกษา

1.3 ด้านการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ช่วย ประชาสัมพันธ์ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สนับสนุนให้ผู้บริหาร/สมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือสถานศึกษาในด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ อาหารกลางวัน เป็นต้น

1.4 ด้านการตั้งกองทุนการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ชักชวนให้ประชาชนในชุมชนและนอกชุมชนบริจาคทุนการศึกษา สนับสนุนการจัดหาทุนเพื่อจัดสวัสดิการในสถานศึกษา และบริจาคหรือร่วมจัดหาทุนการศึกษาให้นักเรียน

1.5 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางและมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของสถานศึกษา สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และให้ชุมชนมาใช้บริการ และเชิญชวนให้คณะครูเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น การแข่งขันกีฬา ร่วมปลูกต้นไม้ การสัมมนาเวทีชาวบ้าน ฯ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา และสูงกว่าระดับประถมศึกษา พบว่า โดยรวมและด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และด้านการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนด้านการตั้งกองทุนการศึกษา และด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาดังอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ทั้ง 4 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ อำเภอนายายอาม และอำเภอแก่งหางแมว พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของอำเภอนายายอาม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มากกว่าอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแก่งหางแมว ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านการ
บริหารสถานศึกษา ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ด้านการทำงานกับองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ด้านการตั้งกองทุนการศึกษา และด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา
และชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปราโมทย์ กิ่งแก้ว
(2544, หน้า 92) ได้เปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต พบว่า
บทบาทการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ
เสถียร แก้วพระปราบ (2543) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา พบว่า ระดับการปฏิบัติงาน
โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับ ประสาน รักพ่วง (2542, หน้า 60) ที่ได้ศึกษาสภาพ
การดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดตาก พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านบทบาทหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทธกิจ จอมเมือง (2541) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาท
หน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก
โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
จันทบุรี เขต 1 มีสภาพแวดล้อมภายนอกด้านสังคมและวัฒนธรรมเป็นอุปสรรคมากกว่าโอกาส
คือ 1) ประชาชนให้ความสนใจข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาน้อย ทำให้ไม่เห็นความสำคัญของ
การศึกษา 2) การย้ายแหล่งประกอบอาชีพบ่อย 3) ครอบครัวประสบภาวะแตกแยกแนวโน้มเพิ่ม
ขึ้น 4) ประชาชนบางส่วนรับวัฒนธรรมต่างชาติที่ไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย 5) ผู้ปกครองมี
ค่านิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนใหญ่ 6) ประชาชนและผู้ปกครองบางส่วนลุ่มหลง
อบายมุข 7) ปัญหาทางสังคม ความยากจน สุขภาพอนามัย โรคเอดส์ คอรัปชั่น 8) ประชาชน
ยังขาดการรวมกลุ่มในการพัฒนาคุณภาพชีวิต 9) ประชาชนขาดจิตสำนึกในการรักษาสภาพ
แวดล้อมและสาธารณสมบัติ 10) มีแหล่งอบายมุขมาก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี
เขต 1, 2546, หน้า 15) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ

สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 เรียงตามอันดับ ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน พบว่า

คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางและมาก โดยข้อที่คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ชาญวิทย์ สุทธิ (2545, หน้า 79) พบว่า ความต้องการของผู้บริหารในการมีส่วนร่วมการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ กอบเกียรติ เจริญพานิช (2540, หน้า 95-96) พบว่า กิจกรรมของโรงเรียนที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ในเมืองและในชนบท จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านกิจกรรมของโรงเรียนที่ชุมชนได้มีส่วนร่วม ได้แก่ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมวันแม่ วันเปิดภาคเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดแล้วเกิดความซาบซึ้งประทับใจให้กับผู้ร่วมกิจกรรม ทำให้มีการดำเนินการติดต่อกันทุกปี 2) กิจกรรมกีฬาโรงเรียน กิจกรรมงานประจำปีของทางโรงเรียน กิจกรรมวันเด็ก เป็นกิจกรรมที่จัดแล้วผู้มาร่วมกิจกรรมเกิดความสนุกสนาน ทำให้มีการจัดดำเนินการทุกปี 3) กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชน พัฒนาโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของลูกเสือ กิจกรรมปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ กิจกรรมซ่อมแซมอาคารสถานที่ของโรงเรียน กิจกรรมทำรั้วโรงเรียน กิจกรรมสร้างสนามเด็กเล่น และสอดคล้องกับการวิจัยของ ลอว์เรนซ์ (Lawrence, 1997) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยจัดทำโครงการที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนขึ้น กลุ่มตัวอย่าง คือ คนในชุมชนที่ยากจนรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 30 คน เครื่องมือคือแบบสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจัดดำเนินการโครงการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับคนในชุมชนดีขึ้นกว่าเดิม เป็นไปตามเป้าหมาย โครงการที่ตั้งไว้ ครูและผู้ปกครองให้ความสนใจในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากขึ้น แต่ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ บำเหน็จ จินชาวข้า (2545, หน้า 81) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการ

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญตามสภาพความเป็นจริงของการจัดการศึกษาว่า บทบาทหน้าที่ในการบริหารมิได้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียว หากต้องเกี่ยวโยงสัมพันธ์กันหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนหรือท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 21)

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นผู้นำทางวิชาการและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน มีความสามารถในการประสานความร่วมมือกับทุกสังคม ทั้งภาครัฐและเอกชน และได้รับความไว้วางใจจากชุมชน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2546, หน้า 20) ประกอบกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นภาระหน้าที่และบทบาทสำคัญประการหนึ่งของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และโดยเหตุที่คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นบุคคลที่อยู่ในชุมชนโดยตรง จึงมีความสะดวกในการที่จะช่วยให้ชุมชนเห็นความสำคัญของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งจะส่งผลถึงสมาชิกทั้งหมดที่อยู่ในชุมชน (ธีรฤดี ประทุมพรรัตน์, 2529, หน้า 118) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และในรายชื่อเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก

1.2 ด้านการบริหารสถานศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางและมาก โดยข้อที่คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก ได้แก่ พัฒนาอาคารสถานที่และบริเวณสถานศึกษาให้ร่มรื่นสวยงามน่าอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี บุญดี (2544, หน้า 70) ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการโรงเรียนในเขตเมืองและนอกเขตเมือง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 12 อยู่ในระดับปานกลางและระดับมาก ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ พรหมสร (2545, หน้า 65) ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ สุมศรี พรหมมินทร์ (2544) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ พบว่า ในรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับการวิจัยของ พัทธักษ์ จอมเมือง (2541, หน้า 91)

ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดตรัง พบว่า ระดับการปฏิบัติงานรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่ การศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีภารกิจที่ต้องปฏิบัติชัดเจน แต่ไม่มีอำนาจคู่ตำแหน่ง (Authority) ใน การบริหารงาน จึงทำให้มติของคณะกรรมการไม่สามารถบังคับหรือสั่งการในการปฏิบัติภารกิจให้ มีประสิทธิภาพสูงสุดได้ บทบาทการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ จึงขึ้นอยู่กับอำนาจบารมี (Charisma) และพลังแห่งความร่วมมือ ตลอดจนความตั้งใจต่อหน้าที่เป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โริร์ต (Rorty, 1967 อ้างถึงใน กิตติมา ปรีดีติลล, 2527, หน้า 161) เสนอแนะไว้ว่า การมอบหมาย ภารกิจให้บุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบต้องมอบสิทธิและอำนาจควบคู่ไปด้วยเสมอ นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละคนมีภารกิจประจำต้องปฏิบัติอยู่แล้ว ทำให้ไม่มีเวลาว่างเพียงพอที่จะทุ่มเทการปฏิบัติงานให้กับสถานศึกษาได้เท่าที่ควร และที่สำคัญ กว่านั้นคือ คณะกรรมการยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนดีเท่าที่ควร ทั้งนี้บทบาทหน้าที่ของ ผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารงานอาคารสถานที่ของ สำนักงานคณะกรรมการการประถม ศึกษาแห่งชาติ (2528, หน้า 7-8) ได้กำหนดหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงาน เกี่ยวกับอาคารสถานที่ไว้ ดังนี้ 1) จัดหางบประมาณ ควบคุมการจัดสร้างอาคารสถานที่ให้ เพียงพอแก่จำนวนนักเรียน 2) วางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับนักเรียน และชุมชน 3) ตรวจสอบรักษาซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดีเสมอ 4) ควบคุม ดูแลอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพปลอดภัย 5) ดำเนินการให้มีการประเมินผลการดำเนินการ เกี่ยวกับอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการบริหาร สถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และในรายชื่อพัฒนาอาคารสถานที่และบริเวณ สถานศึกษาให้ร่มรื่นสวยงามน่าอยู่ อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก

1.3 ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี ส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก ได้แก่ ชักชวนบุคคลอื่น ให้ร่วมบริจาคทรัพยากรช่วยเหลือสถานศึกษา ทั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ บำเหน็จ จินชาวท่า (2545, หน้า 80) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการ ศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ

สอดคล้องกับการวิจัยของ องอาจ ไพศาลภูมิ (2546, หน้า 76-77) ศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ แต่ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ ชาญวิทย์ สุทธิ (2545, หน้า 78) ซึ่งศึกษาความต้องการของผู้บริหารในการมีส่วนร่วมการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง พบว่า ด้านการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติตามบทบาทในการมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมการใช้วิทยากรภายนอก และภูมิปัญญา มาให้ความรู้กับนักเรียน สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานประเพณี ศิลป วัฒนธรรม ของท้องถิ่นและของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 20) และ ศักดิ์ประเสริฐ ทรัพย์ประเสริฐ (2535, หน้า 22) ได้กล่าวไว้ว่า คณะกรรมการศึกษาเห็นความสำคัญของสถานศึกษา ว่าเป็นสถาบันที่มีความเกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับชุมชนและท้องถิ่นมากที่สุด การที่ชุมชนต้องมีบทบาท มีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้รวมทั้งการสนับสนุนภารกิจและการให้บริการทรัพยากรด้านต่าง ๆ แก่สถานศึกษา

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในด้านเศรษฐกิจของประชาชน มีรายได้แตกต่างกันมาก ทำให้โอกาสในการศึกษาของเด็กแตกต่างกัน ราคาค่าผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ทำให้ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต และภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้การสนับสนุนด้าน การศึกษาลดลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2546, หน้า 16-17) ซึ่งสอดคล้องกับสุรัสวดี นุ่นพยนต์ (2538, หน้า 119) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของประชาชนยากจน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านเขาดิน ตำบลวังน้ำลึก อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของ ศิริวรรณ วงศ์สมบัติ (2533, หน้า 62) พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมจะมีเวลาในการเข้าร่วมในกิจกรรมกลุ่ม เพื่อผลประโยชน์ของตนเองในทางชื่อเสียงหรือเป็นที่ยอมรับนับถือและยกย่องในสังคม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และในรายข้อชักชวนให้บุคคลอื่น

ให้ร่วมบริจาคทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือสถานศึกษา อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก

1.4 ด้านการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก ได้แก่ ช่วยประชาสัมพันธ์ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริโรจน์ แก้วพิจิตร (2544, หน้า 69) เรื่องปัญหาการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่าด้านการประสานงานกับองค์กรในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลลิตทิพย์ ศุภฤกษ์ (2544, หน้า 61) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับการวิจัยของ นิคม สุวรรณทา (2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมทุกงานตามภารกิจ อยู่ในระดับปานกลาง

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ที่เป็นสมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษา ขาดความชำนาญในการบริหารจัดการและให้การสนับสนุนด้านการศึกษาน้อย แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษายังไม่ชัดเจน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2546, หน้า 16-17) ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (ม.ป.ป., หน้า 2-3) กล่าวไว้ว่า จากการวิจัยสภาพปัญหาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดอิสระทั้งด้านแผนงาน การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณและการเงิน เนื่องจากยังมีรายได้ไม่เพียงพอกับการบริหารท้องถิ่น ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาเท่าที่ควร ซึ่งในแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539, หน้า 42) ที่กำหนดไว้ว่า ในด้านความร่วมมือจากชุมชนนั้น ต้องให้องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการหรือด้านบริหาร และให้การส่งเสริมกลุ่มบุคคลหรือชุมชนให้มี

ส่วนร่วมในการแสวงหาทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการบริหารการจัดการของสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และในรายชื่อช่วยประชาสัมพันธ์ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก

1.5 ด้านการตั้งกองทุนการศึกษา พบว่า กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก ได้แก่ ชักชวนให้ประชาชน ในชุมชนและนอกชุมชนบริจาคทุนการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวาท หาญกลับ (2534, หน้า 146) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง พบว่า ระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ และ ประธานกรรมการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับปานกลางทุกองค์ประกอบ สมาคมผู้ปกครองและครู ต้องการสนับสนุนการศึกษา อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ครูมีความคิดเห็นว่าการสนับสนุนทางการศึกษาในด้านสวัสดิการ ด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพมีประโยชน์มาก ส่วนคณะกรรมการบริหารสมาคมผู้ปกครองและครู มีความเห็นว่า ด้านการให้สวัสดิการและด้านการเป็นสื่อกลางระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมี ประโยชน์มาก ส่วนปัญหาการสนับสนุนทางการศึกษาทุกด้าน ครูเห็นว่ามิอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคณะกรรมการบริหารสมาคม ผู้ปกครองและครูมีความคิดเห็นว่าการให้สวัสดิการ และ ด้านการร่วมกิจกรรมในโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้สอดคล้องกับ เบอร์เกอร์ (Berger, 1995, pp. 251-261) ได้กล่าวถึงผู้ปกครอง ชุมชนและครู ต้องร่วมมือกันในทุกด้าน เพื่อเสริมสร้างเด็กในความรับผิดชอบให้อยู่ในสังคมอย่างผู้ที่มีคุณสมบัติในตัว คือ เก่ง ดี มีสุข อันจะส่งผลดีเมื่อเติบโตใหญ่ โดยที่ผู้ปกครอง ชุมชนและครู ต้องแสวงหาความร่วมมืออย่าง หลากหลายทุกรูปแบบ เป็นต้นว่า ด้านผู้ปกครองและชุมชนเป็นแหล่งข้อมูลแก่ครูและนักเรียนที่มี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตลอดจนงานบริหารของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรม ต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้มีขึ้น ในขณะเดียวกันทางโรงเรียนก็มีส่วนช่วยผู้ปกครองและชุมชนใน การพัฒนาอาชีพหรือความเป็นอยู่ต่าง ๆ ในลักษณะของการให้ความรู้เพิ่มเติมหรือการบรรเทา ปัญหาการใช้จ่ายทางการศึกษา เช่น การให้ทุนการศึกษาในรูปของคูปอง หรือลักษณะของทุน ต่าง ๆ เป็นต้น และสอดคล้องกับการวิจัยของ สมลักษณ์ ภูคำแสน (2540) ศึกษาเรื่อง บทบาท

ของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า งานวิชาการชุมชนมีส่วนร่วมมากในเรื่องการจัดหาวิทยากรท้องถิ่น การจัดหาหนังสือเรียน หาทุนการศึกษาให้นักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรม งานอาคารสถานที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสถานที่ การจัดสร้างอาคารสถานที่ การใช้อาคารสถานที่เพื่อประชุม ด้านงานกิจการนักเรียนชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องการรณรงค์การรับนักเรียน การจัดสวัสดิการ การให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำทำให้ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต และภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้การสนับสนุนด้านการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานลดลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2546, หน้า 17) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูเกียรติ ภัยลี (2536, หน้า 19 – 21) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมประกอบด้วยปัจจัย ดังนี้ 1) ด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ 2) ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา ขนาดครอบครัว อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และความยาวนานในการอยู่อาศัย 3) ด้านการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การติดต่อสื่อสารทั้งการสื่อสารมวลชนและสื่อบุคคล และ ประสาน นวลศรี (2540, หน้า 120 – 121) กล่าวว่า การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน สถานศึกษาต้องได้รับการช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์จากชุมชน อันหมายถึงการช่วยเหลือที่เป็นตัวเงิน วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์การศึกษา การสร้างถาวรวัตถุ ฯลฯ ให้แก่สถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องทำแผนหรือโครงการ ระบุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อขอความร่วมมือจากชุมชน ต้องเก็บหลักฐานที่ชุมชนช่วยเหลือ สถานศึกษา ด้านทุนทรัพย์ไว้ให้สามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนต้องประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการตั้งกองทุนการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และในรายชื่อชักชวนให้ประชาชนในชุมชนและนอกชุมชนบริจาคทุนการศึกษา อยู่ในระดับมากอันดับแรก

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าระดับประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าระดับประถมศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และด้านการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉอาน วุฒิธรรมรักษา (2536, หน้า 52) ได้ศึกษาเรื่อง

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลคู้ยพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำกว่า ทั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ องอาจ ไพศาลภูมิ (2546, หน้า 91) ศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทุกด้านมากกว่ากลุ่มวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี นอกจากนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ มนตรี แก้ววิจิตร (2545, หน้า 90) ศึกษาการเข้าไปมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฑารัตน์ จินประชา (2539) พบว่า สำหรับผู้นำชุมชนที่มีการศึกษาต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีส่วนสำคัญเนื่องจากการศึกษามีส่วนทำให้คนเกิดความคิด ความรู้จักตนเอง รู้จักชีวิตเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตัวเองอาศัยอยู่และมีส่วนร่วมอยู่ด้วยได้ดีขึ้น เนื่องจากระดับการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม แนวความคิดและความเชื่อของบุคคลคนในชนบทมักยกย่องคนที่มีความรู้และยอมปฏิบัติตามเพราะเขาถือว่า คนที่มีการศึกษาสูงย่อมจะมีประสบการณ์ต่าง ๆ มากมายด้วย ซึ่งเขาอาจจะคาดเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้กว้างกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย (บพิตร ออมโรสง, 2546, หน้า 47 – 48) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2542, หน้า 38 อ้างถึงใน บพิตร ออมโรสง, 2546, หน้า 77) ที่กล่าวว่า ความเจริญพัฒนาของชุมชนใด ๆ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ นั่นคือระดับการศึกษาของบุคคลในชุมชนนั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และด้านการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าระดับประถมศึกษา

ส่วนด้านการจัดตั้งกองทุนการศึกษา และด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 58 ที่ให้บุคคล ครอบครัวยุทธ ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น และอาจเป็นเพราะการจัดตั้งกองทุนการศึกษาเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเพียงพอ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้ามามีส่วนร่วมในด้านนี้ได้เข้าร่วมประชุม พังค้ำชี้แจงการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่จากหน่วยงานต้นสังกัดและได้รับแจกเอกสารประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ (ประสิทธิ์ พรมสร, 2545, หน้า 73 – 74) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทร ขอบทำดี (2534) เรื่องบทบาทของคณะกรรมการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทแสวงหาความช่วยเหลือจากประชาชนมาสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มโรงเรียน ในการแข่งขันกีฬา งานวันเด็ก เข้าค่ายพักแรม จากกลุ่มบุคคลศิษย์เก่า จัดตั้งกองทุนมูลนิธิ เพื่อพัฒนาสถานศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนตรี แก้ววิจิตร (2545, หน้า 90) เรื่องการเข้าไปมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ส่วนใหญ่แล้วผู้แทนองค์กรชุมชนกับผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการศึกษาสูง และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเพราะใกล้ชิดกับชุมชน และส่วนใหญ่เป็นผู้นำชุมชนด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในด้านการจัดตั้งกองทุนการศึกษา และด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวม จำแนกตามสถานที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในอำเภอนายายอาม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแก่งหางแมว ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแต่ละอำเภอมีลักษณะแตกต่างกันในด้าน

อาชีพของราษฎร รายได้ครัวเรือนต่อปีและค่าจ้างแรงงาน สิ่งอำนวยความสะดวกของครัวเรือน เช่น ประปา ไฟฟ้า วิทยุโทรทัศน์ โทรศัพท์ การคมนาคม ความเดือดร้อนของราษฎร ความต้องการให้รัฐช่วยเหลือ ทรัพยากรธรรมชาติ (สำนักงานสถิติจังหวัดจันทบุรี, 2545) สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช (2535, หน้า 410) ที่กล่าวว่าสถานที่ตั้งของ โรงเรียนเปรียบเสมือน สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อค่านิยมความเป็นอยู่ ประเพณีและขนบธรรมเนียม มีอิทธิพล ต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม/ชุมชนที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นสถานที่ตั้งของโรงเรียนที่ แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิดที่ต่างกันออกไป ปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมยังมี ผลกระทบต่อ โครงสร้างขององค์กร กระบวนการบริหารและพฤติกรรมของหน่วยงานและ บุคลากร ทั้งนี้สอดคล้องกับ บราวน์ (Brown อ้างอิงจาก นงเยาว์ หลีพันธ์, 2537, หน้า 67) กล่าวว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสังคมอย่างแข็งขันและไม่แข็งขัน มักจะมีฐานะแตกต่างกันไป และมี มโนภาพที่สำคัญเกี่ยวเนื่องกับพฤติกรรมของเขา ประเพณีรวมตัว แนวความคิดที่เขาถูกคาดหวัง ให้เข้าร่วมกิจกรรมบางอย่าง บุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมสูง (การศึกษา อาชีพ และรายได้สูง) มักจะเข้าร่วมกิจกรรมอย่างแข็งขันมากกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ชูชาติ พวงสมจิตร (2540, หน้า 35) ได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและ บัณฑิตที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับ โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ โครงสร้างทาง เศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม จะช่วยให้ชุมชนมีความพร้อมในการสนับสนุนโรงเรียนด้านการเงิน เพราะเป็นย่านอุตสาหกรรมย่อมทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจดี

ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของอำเภอเมืองกับอำเภอท่าใหม่ มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อำเภอเมือง อยู่ติดกับอำเภอท่าใหม่ ทำให้สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อค่านิยมความเป็นอยู่ ประเพณี และขนบธรรมเนียม มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม/ชุมชนใกล้เคียงกัน (สำนักงาน สถิติจังหวัดจันทบุรี, 2546) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสิทธิ์ พรมสร (2545, หน้า 73) ได้ ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ สถานศึกษาดังอยู่ในอำเภอต่าง ๆ พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานมีลักษณะใกล้เคียงกัน มีภารกิจเหมือนกันหรือลักษณะงานไม่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้จึง ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของอำเภอเมือง

กับอำเภอท่าใหม่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 ด้านบริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในอำเภอนายายอามกับอำเภอท่าใหม่ อำเภอเมือง และอำเภอแก้งหางแมว มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านบริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของอำเภอนายายอาม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าอำเภอท่าใหม่ อำเภอเมือง และอำเภอแก้งหางแมว ตามลำดับ อาจเป็นเพราะว่ามีสภาพความพร้อมที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนสถานศึกษา เพราะมีสภาพทางภูมิประเทศ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพเศรษฐกิจ ดีกว่าอำเภอแก้งหางแมว (สำนักงานสถิติจังหวัดจันทบุรี, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุรัสวดี หุ่นพยนต์ (2528, หน้า 119) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของประชาชนยากจน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านเขาดิน ตำบลวังน้ำลึก อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่แตกต่างกัน

ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแก้งหางแมว มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านบริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องปฏิบัติตามได้กฎ ระเบียบ ของทางราชการเหมือนกัน แม้ว่าสถานศึกษาจะตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ต่างกัน แต่การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษายังต้องปฏิบัติในลักษณะเหมือนกัน (ประสิทธิ์ พรมสร, 2545, หน้า 73) ประกอบกับ สื่อสารมวลชน การกระจายข่าวเริ่มมีมากขึ้น และทั่วถึง มีการรับรู้ข่าวสารถึงกันอย่างรวดเร็ว การศึกษาแพร่กระจายกว้างขวางมากขึ้น คณะกรรมการโรงเรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล อีกทั้งระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการโรงเรียน จำเป็นต้องร่วมงานบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม (ระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2543 ข้อ 11(3)) และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ในข้อ 5 คณะกรรมการศึกษาต้องประกอบด้วยตัวแทนของสถาบัน องค์กร และเอกชน เปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำเป็นต้องเข้ามาร่วมงานการบริหารสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3.2 ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในอำเภอนายายอามกับอำเภอท่าใหม่ อำเภอเมืองและอำเภอแก้งหางแมว มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของอำเภอนายายอาม มีส่วนร่วมมากกว่าอำเภอท่าใหม่ อำเภอเมือง และอำเภอแก้งหางแมว อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของอำเภอนายายอาม มีรายได้จากอาชีพหลักในการทำสวน(พืชยืนต้น) มากกว่าอำเภออื่น จึงมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือสถานศึกษา โดยราษฎรอำเภอนายายอามมีอาชีพหลักทำสวนร้อยละ 87.7 อำเภอท่าใหม่ ร้อยละ 79 อำเภอเมือง ร้อยละ 77.5 และอำเภอแก้งหางแมว ร้อยละ 73.3 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติจังหวัดจันทบุรี, 2545, หน้า 15) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ศิริวรรณ วงศ์สมบัติ (2533, หน้า 62) พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมจะมีเวลาในการเข้าร่วมในกิจกรรมกลุ่ม เพื่อผลประโยชน์ของตนเองในทางชื่อเสียงหรือเป็นที่ยอมรับนับถือ และยกย่องในสังคม

ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาดังอยู่ในอำเภอท่าใหม่กับอำเภอเมือง อำเภอแก้งหางแมว และอำเภอเมืองกับอำเภอแก้งหางแมว มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องปฏิบัติตามนโยบายที่สนับสนุนให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเหมือนกัน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 วรรคสอง ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ แม้ว่าสถานศึกษาจะตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ต่างกันก็ตาม และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 58 (2) ระบุว่าให้บุคคล องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพยากรอื่น ทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

3.3 ด้านการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาดังอยู่ในอำเภอนายายอามกับอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแก้งหางแมว มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของอำเภอนายายอาม มีส่วนร่วมมากกว่าอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแก้งหางแมว อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีปัจจัยที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่ชุมชน เช่น เศรษฐกิจชุมชน สิ่งแวดล้อม/ทรัพยากร สังคม/วัฒนธรรม โครงสร้างกายภาพและ

การศึกษา/การเรียนรู้ของชุมชน ที่ดีกว่าอำเภอแก่งหางแมว (สำนักงานสถิติจังหวัดจันทบุรี, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรา 78 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ระบุว่ารัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจกรรมท้องถิ่นได้เอง องค์การที่ใช้อำนาจปกครองท้องถิ่นในที่นี้คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนั่นเอง องค์การนี้จึงมีหน้าที่หลักคือ การให้ท้องถิ่นมีความสามารถพึ่งตนเองได้โดยอาศัยองค์ประกอบที่จำเป็น คือ การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น การจัดระบบสาธารณสุข โภค การศึกษา ข้อมูลข่าวสาร สุขภาพและอื่น ๆ ที่จำเป็นในตำบล การที่จะช่วยให้ชุมชนหรือท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเอง ช่วยเหลือตนเองได้นั้น จะต้องมีการเสริมสร้างให้ชุมชนเป็นชุมชนที่เข้มแข็งก่อน

ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในอำเภอท่าใหม่กับอำเภอเมือง และอำเภอแก่งหางแมว มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย จึงนับได้ว่าในส่วนขององค์กรนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลและสถานศึกษา ต่างก็เป็นองค์กรที่ตั้งอยู่ในชุมชนซึ่งย่อมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะอยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน นอกจากที่สภาพเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมที่คล้ายกันเพราะอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์เดียวกัน จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 86) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงมหาดไทย (ลลิตทิพย์ ศุภพฤกษ์, 2544, หน้า 25) ที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้การศึกษาแก่เด็กเยาวชน และประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล ให้มากที่สุด เพื่อให้การศึกษาสร้างคนให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถให้ความร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่จะเข้าไปจัดการศึกษาในพื้นที่ได้

3.4 ด้านการจัดตั้งกองทุนการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในอำเภอนายายอามกับอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ อำเภอแก่งหางแมว และอำเภอเมืองกับอำเภอแก่งหางแมว มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการจัดตั้งกองทุนการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของอำเภอนายายอาม มีส่วนร่วมมากกว่าอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแก่งหางแมว อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีสภาพความพร้อมที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนสถานศึกษา เพราะมีสภาพภูมิประเทศ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพเศรษฐกิจ ดีกว่าอำเภอแก่งหางแมว (สำนักงานสถิติจังหวัดจันทบุรี, 2545) และตาม

แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 75) สถานศึกษายังพิจารณาเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาจากบุคคลที่มีคุณสมบัติโดดเด่นในชุมชน รวมทั้งมีความรู้พอสมควร กล้าแสดงความคิดเห็นและเป็นคนรุ่นใหม่ที่จะทำประโยชน์ให้กับสถานศึกษาได้ ผ่านความเห็นชอบของผู้มีอุปการะคุณต่อสถานศึกษามาเป็นกรรมการ

ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในอำเภอท่าใหม่กับอำเภอเมือง และอำเภอแก่งหางแมว มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการจัดตั้งกองทุนการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นด้านที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้การมีส่วนร่วมเป็นลำดับสุดท้าย อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยด้านชุมชน ในความศรัทธาของชุมชนที่มีต่อสถานศึกษา หากสถานศึกษาสร้างความศรัทธาให้กับชุมชนได้ เช่น ผลการเรียนดี นักเรียนสามารถสอบชิงทุนหรือสอบเข้าสถาบันอื่นที่มีชื่อเสียงได้ สถานศึกษาได้รับรางวัลชนะเลิศ ครูอาจารย์เอาใจใส่ต่อเด็ก สถานศึกษาชนะการประกวดผลงานทางวิชาการ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ชุมชนเกิดความศรัทธาต่อสถานศึกษา สอดคล้องกับ รีเดอร์ (Reeder, 1971, pp. 1-7) ได้รวบรวมกลุ่มของปัจจัยซึ่งเป็นเหตุทำให้มนุษย์กระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นทฤษฎีเพื่ออธิบายถึงการกระทำทางสังคมว่า การกระทำของมนุษย์ในเรื่องใด ๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับกลุ่มปัจจัยที่มีอยู่ด้วยกันหลายประการ ได้แก่ เป้าหมาย ค่านิยม ความเชื่อ นิสัยและขนบธรรมเนียม ประเพณี ความคาดหวังและปทัสถาน ข้อผูกพัน แรงเสริม โอกาส ความสามารถ และการสนับสนุน

3.5 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในอำเภอนายายอามกับอำเภอเมือง อำเภอแก่งหางแมว และอำเภอท่าใหม่กับอำเภอแก่งหางแมว มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของอำเภอนายายอาม มีส่วนร่วมมากกว่าอำเภอท่าใหม่ อำเภอเมือง และอำเภอแก่งหางแมว ตามลำดับ อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีสภาพความพร้อมที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนสถานศึกษา เพราะมีสภาพภูมิประเทศที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพเศรษฐกิจ ดีกว่าอำเภอแก่งหางแมว (สำนักงานสถิติจังหวัดจันทบุรี, 2545) สอดคล้องกับ เบิร์ตแลนด์ (Bertrand, 1958, pp. 147-157) ได้กล่าวถึงปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลต่าง ๆ คือ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม อาชีพ การศึกษา ถิ่นที่

อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น และปัจจัยอื่น ๆ เช่น การอาศัยในเมืองหรือชนเมือง จำนวนสมาชิกในครอบครัวและลักษณะครอบครัว ค่านิยม และทัศนคติ

ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาดังอยู่ในอำเภอท่าใหม่กับอำเภอนายายอาม และอำเภอเมืองกับอำเภอแก่งหางแมว มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน ดังนี้ 1) เป็นแหล่งคัดเลือกคนในชุมชน 2) เป็นแหล่งพัฒนาคณะ 3) เป็นแหล่งรวมสาขาวิชาต่าง ๆ 4) เป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม 5) เป็นศูนย์อบรมของชุมชน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526, หน้า 327) นอกจากนี้ยังเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนหรือองค์กรต่าง ๆ ให้เห็นความสำคัญของสถานศึกษาและนำสถานศึกษาไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 38)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน และควรมีการประชุมอย่างน้อยปีการศึกษาละ 4 ครั้ง เนื่องจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีระดับการศึกษาต่างกัน จึงควรมีการพัฒนาความรู้ ความคิดเห็น ความต้องการ ไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษ ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาทร่วมดูแลการจัดซื้อ เช่น การจัดซื้อ "นม" โรงเรียน มากขึ้น โดยการ เป็นคณะกรรมการตรวจรับนมของโรงเรียน เป็นต้น

1.3 ด้านการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของครู

1.4 ด้านการตั้งกองทุนการศึกษา สถานศึกษาควรสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนการศึกษาให้นักเรียน เพื่อนำดอกผลไปใช้จ่ายเป็นทุนการศึกษา

1.5 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรม/ความเคลื่อนไหวของสถานศึกษาให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี

2.2 ควรศึกษาปัญหาการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1

2.3 ควรศึกษาการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1